

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

JL 46§: Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

Kannatamme voimakkaasti luonnoksen esitystä siitä, että pakkausten tuottajavastuu laajennetaan koskemaan ulkomaisia etäkauppaa harjoittavia yrityksiä. Ulkomaisen etäkaupan saaminen mukaan tuottajavastuujärjestelmiin on edellytys yritysten tasapuoliselle kohtelulle ja se tukee suoraan vastuunsa hoitaneiden ja Suomeen sijoittautuneiden yritysten toimintaedellytyksiä.

Kiinnitämme huomiota siihen, että viranomaiselle tulee taata riittävät resurssit sen valvomiseksi, että myös ulkomaiset etäkauppaa harjoittavat yritykset hoitavat lakisääteiset tuottajavastuuelvoitteensa.

JL 48§: Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Pidämme erittäin tärkeänä, että etäkaupan verkkoalustat, jotka käytännössä kokoavat yksittäiset etäkauppaa harjoittavat yritykset yhteen, säädetään jätelaissa tuottajavastuuseen seuraavasti:

- Verkkoalustapalveluja (sähköiset myyntialustat, joissa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita) tarjoaville yrityksille annetaan velvollisuus valvoa, että alustaa käyttävät yritykset vastaavat tuottajavastuuelvoitteistaan Suomessa.
- Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada täyttämään tuottajavastuuelvollisuuttaan, on sen verkkoalustan, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava tuottajavastuuelvollisuudesta tämän puolesta.

Viranomaisen on hankalaa valvoa lukuisten ulkomailla sijaitsevien ja etäkauppaa suomalaisille kuluttajille harjoittavien yritysten rekisteröitymistä tuottajayhteisöihin. Verkkoalustojen toissijainen vastuu helpottaisi valvovan viranomaisen työtä, kun verkkoalustat huolehtisivat itse, että niiden kautta etäkauppaa käyvät yritykset hoitavat kohdemaan tuottajavastuuelvoitteet.

JL 49a-d§: Kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen kiinteistöittäisessä keräyksessä

Kiitämme luonnoksessa esitettyä mallia pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana siten, että:

- Tuottajat vastaavat 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksista.
- Tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

Ehdotuksessa on yksi kohta, joka tulee muuttaa. Ehdotuksen mukaan viranomaisen voisi käyttää tuottajaa kohtaan jätelain 128 §:n mukaista laiminlyönnin oikaisemista ja siihen 129 §:n mukaisesti kytkettyä uhkasakkoa, jos tuottajayhteisön ja kuntien välille ei synny sopimusta 30.6.2021 mennessä (49a§, pykäläkohtaiset perustelut). Laki on muotoiltava niin, että kuntien ja tuottajayhteisöjen oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa myös ensimmäisten sopimusneuvotteluiden osalta. Jos viranomaisen on mahdollista pakottaa sopimuksen syntyä sanktioilla, niiden tulee kohdistua molempiin osapuoliin.

JL 51§: Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus

Emme näe kohtuullisena, että tuottajien on tiedotettava liiketoimintaa harjoittavista yrityksistä ja yhteisöistä, jotka hoitavat uudelleenkäyttöä ja uudelleenkäytön valmistelua. Tuottajan tehtävänä ja vastuulla ei voi olla selvittää ja suositella alalla toimivia yrityksiä jätteen tuottajille. Jos tuottaja tiedottaa ja siten käytännössä suosittelee yksittäisten yritysten palveluita käytettäväksi, tuottajan tulisi olla varma siitä, että yritykset toimivat kaikin puolin lainmukaisesti. Tällaisen varmistamiseen tuottajilla ei ole mahdollisuutta.

62 §: Tuottajayhteisöön liittyminen

Kannatamme tuottajavastuullisille yrityksille asettavaa velvoitetta liittyä tuottajayhteisöön, koska tuottajavastuun hoitaminen yksin on käytännössä mahdotonta.

Kannatamme myös esitystä, jonka mukaan pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit. Esitys yksinkertaistaisi ja tehostaisi tuottajavastuun toteutusta sekä selkeyttäisi järjestelmää tuottajavastuullisten yritysten näkökulmasta.

On tärkeää, että tuottajayhteisö, joka laajentaa toimialansa kattamaan kaikki pakkausmateriaalit, toteuttaa toimeenpanon siten, että se mahdollistaa pakkausmateriaalikohtaisten kierrätysmarkkinoiden mahdollisimman tehokkaan kehittymisen 64 § mukaisesti (toimintasuunnitelma uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä). Tämä sisältää tekijät kuten pakkausmateriaalien keräys ja käsittely, materiaalikohtainen osaaminen, operatiivisen toiminnan turvaaminen sekä materiaalikohtainen kustannusvastuu ja muu materiaalineutraalius. Erityistä vastuuta pakkausmateriaalikohtaisesta kehittämisestä on kannettava niiden toimijoiden, joilla on ehdotetun 63 §:n mukaisesti eniten oikeuksia ja velvoitteita tuottajayhteisön toimintaa kohtaan.

Siirtymäkaudella on kiinnitettävä huomiota tuottajayhteisön operatiivisen toiminnan häiriöttömään jatkuvuuteen (mm. sopimukset) hyvän suunnittelun ja yhteistyön avulla.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

-

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

VnA jätteistä

Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteet

On erittäin hyvä, että Suomi ei kiristä jo muutenkin erittäin tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita kansallisesti. Tavoitteiden saavuttaminen harvaan asutussa Suomessa on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa.

Yhdyskuntajätteen erilliskeräys

Olemme valmiita tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua lasipakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoiterajoista asuinkiinteistöillä, kun samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja ao. kohdassa kommentoimamme edellytykset tasapuolisiin neuvotteluihin lähtökohtiin tuottajien ja kuntien välillä.

Yrityksille haastavan tilanteen takia haluamme kuitenkin nostaa harkittavaksi sen, että valtakunnallinen viiden huoneiston velvoiteraja pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä tulisi koskemaan ensivaiheessa vain yli 10 000 asukkaan taajamia. Lausunnolla olevassa luonnoksessa esitetyt velvoiterajat tuovat pakkaustuottajille merkittävästi lisäkustannuksia, joita voitaisiin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa porrastaa voimakkaammin rajaamalla asuinkiinteistökeräyksen. Vaiheittaisuutta voitaisiin perustella myös sillä, että lasipakkausjätteiden kierrätystavoitteet ovat saavutettu hyvin.

Kirjanpito

Tuottajayhteisöt eivät pysty raportoimaan esikäsittely- ja kierrätyslaitoksiin kierrätettäväksi vietävän jätteen osalta käsittelyssä poistettuja jätteitä punnitukseen perustuen. Laitoksiin tulee usein jätteitä monilta tahoilta ja jätteiden koostumus voi poiketa toisistaan. Tämä voi koskea sekä kotimaisiin että ulkomaisiin laitoksiin kierrätettäväksi vietävää jätettä. Raportointiohjeissa tulee mahdollistaa käsittelyssä poistettujen jätemäärien laskenta toimitetun jätteen koostumuksen ja sitä käsittelevän laitoksen erottelukapasiteetin perusteella.

VnA pakkauksista ja pakkausjätteistä

Pakkausjätteen kierrätystavoitteet

Tuemme vahvasti luonnoksessa esitettyä linjausta, jonka mukaan pakkausjätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti (pl. alumiini). Tämä on erityisen tärkeää nyt, kun kierrätysasteen laskentatapa muuttuu, eikä kukaan tarkasti tiedä, kuinka se vaikuttaa tavoitteiden saavutettavuuteen. Harvaan asutussa Suomessa jo direktiivien mukaisten erittäin korkeiden kierrätystavoitteiden saavuttaminen on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa. Pidämme myös hyvänä, että pakkausjätteelle asetettuja kierrätystavoitteita selkeytetään poistamalla erilliset pantittomia ja pantillisia pakkauksia koskevat tavoitteet.

Asetusluonnoksessa esitetään, että, materiaalienkohtaiset kierrätystavoitteet muutettaisiin tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi. On erittäin tärkeää, että samalla varmistetaan, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteiden osalta. Mikäli materiaalienkohtaiset kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet ja siten vastuunsa hoitaneet yritykset kustannusvastuuseen myös niiden yritysten kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta ja joita valvovat viranomaiset eivät saa mukaan järjestelmään. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin.

Kierrätystavoitteen saavuttamista tulee arvioida jätelakia valmistelleen työryhmän mietinnön mukaisesti seuraavasti:

- Tavoitteet koskevat yhteisesti kaikkia tiettyä pakkausmateriaalia markkinoille saattavia tuottajia ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä.
- Juomapakkausten palautusjärjestelmät vastaavat juomapakkausasetuksessa säädettyjen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.
- Pantittomien pakkausten tuottajat huolehtivat pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta muilta osin.
- Tuottajayhteisön saavuttama kierrätysaste lasketaan jakamalla tuottajan tiettyinä kalenterivuonna Suomessa kierrättämän pakkausjätteen paino niiden pakkausten painolla, jotka tuottaja on saattanut markkinoille Suomessa kyseisenä kalenterivuonna.

Pakkausjätteen erilliskeräysvelvollisuudet

Kannatamme esitettyä muutosta, jonka mukaan tuottajien vastuulla olevien kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikkojen minimimäärää alennetaan 1 850:stä 1 000 pisteeseen. Kun

kiinteistöitaisen keräyksen kattavuus laajenee huomattavasti, alueellisten vastaanottoaikojen tarve vähenee. Muutos on myös toiminnan tehokkuuden kannalta välttämätön, koska kiinteistöittäistä erilliskeräystä lisätään huomattavasti.

Seurantatietojen ilmoittaminen ja raportointi komissiolle

Asetuksen 17 §:ssä seurantatietojen raportointiajankohtaa aikaistettaisiin pakkausten osalta 3 kuukaudella (30.9. => 30.6.). Tämä johtaisi keskeneräisten tietojen toimittamiseen, joten raportoinnin määräaika ei tulisi muuttua. Kaikilta tuottajavastuullisilta yrityksiltä ei saada pakkauspäämäärätietoja kuudessa kuukaudessa ja viranomaisille toimitettua raporttia jouduttisiin täydentämään raportointiajankohdan jälkeen. Ongelma pahenee edelleen, kun raportoivien yritysten määrä kasvaa 1 M€ liikevaihtorajan poistuu.

VnA pakkausjätteistä, liite 2

Pakkausten ominaisuuksia koskevia perusvaatimuksia määritettäessä on tärkeää ottaa huomioon pakkauksen ja tuotteen muodostama kokonaisuus. Pelkän pakkauksen aiheuttamien ympäristövaikutusten minimointi johtaa yleensä ympäristön kannalta huonompaan lopputulokseen kuin tuotteen ja pakkauksen yhteenlaskettujen vaikutusten minimointi.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Koskimäki Marika
Suomen Keräyslasiyhdistys ry